

Daniel Hevier (1955) je ena najustvarjalnejših osebnosti Slovaške. Tuja mu ni skorajda nobena veja umetnosti, dejaven je na literarnem, gledališkem, glasbenem, filmskem, publicističnem, založniškem in likovnem področju. Slovaška širša javnost ga pozna kot besedilopisca največjih slovaških pop-rock uspešnic.

Njegov (literarni) opus obsega okrog trideset knjig poezije in proze za otroke, trinajst pesniških zbirk za odrasle, tri zbirke esejev ter številne prevode iz angleščine, filmske in televizijske scenarije, libreta za muzikale.

Leta 2009 je izdal prvi roman *Knjiga, ki se bo zgodila*. Več njegovih del je bilo prevedenih v tuje jezike, v slovenščini so njegova dela izšla predvsem revijalno, knjižno pa knjiga za otroke *Kam gredo sladoledarji pozimi* (1986).

Pričujoče zgodbe iz zbirke *Upravitelj bistva* (2011) oblikovno sicer sodijo med prozo, vendar je njihova izpovedna moč bližje poeziji. Hevier v njih spretno prepleta resničnost s sanjami, domišljijo ter zavedno z nezavednim. Igra je avtorjeva temeljna ustvarjalna metoda, ki jo na zavihku knjige tudi natančno utemeljuje: "Igrati se z neudejanjenimi, toda možnimi alternativami, vsaj v jeziku uresničiti nekaj, kar se zaenkrat ni zgodilo. Vrniti pripovedovanju njegovo poimenovalno, stvariteljsko moč."

Daniel Hevier

Upravitelj bistva

Akvarij

Njeno edino razkošje je bil akvarij. Velik, lep, prozoren akvarij. Napolnjen z vodo čisto do roba. Na njegovi gladini se je lomila svetloba, da je bil videti kot velik, prozoren, tekoč diamant. Ob večerih je prižigala lučko – bilo je kot prvi dan stvarjenja. Bila je boginja, ki vsak večer ustvari veselje. Boljše in lepše od tistega, ki je bilo zunaj. Vendar tudi manjše, veliko manjše. Tistega zunaj se je bala predvsem zato, ker je bilo tuje in veliko. Kakor velikanski plašč, ki ga je nekdo vrgel nanjo. Kot bi jo nekaj velikega in mrzlega tiščalo k tlom.

Se je bala ljudi? Kdo se jih ne bi. Toliko jih je bilo, tako tujih. Če se ne bi potikali naokoli v takem številu. Če ne bi bili taki kolektivist. Če bi našla nekoga, ki je sam. Kot je bila ona sama. Ime ji je bilo ... ni pomembno. Ime so ji nadel, ne da bi se potrudili ugotoviti, ali se ji poda. Če bi si morala izbrati ime sama, bi ji bilo ime Ke. Le kaj pomeni? Nič. Takšen kratek zlog, namenjen le šepetanju.

Če bi si lahko izbrala ... Doslej si ni mogla izbrati skoraj ničesar. Niti te garsonjere v dvanajstem nadstropju velikanske stavbe. Ki pa ni bila stavba. Bila je ladja iz panelov. Pa še nasedla je na plitvini. Nihče več ni verjel, da bo nekoč izplula in nekam prispela. Obtičala je v blatu in razpadala. Zato si je kupila akvarij. Bil je edina stvar, ki si jo je lahko izbrala. Izbrala si je največjega. V njem je imela ribico. Ribica je imela ime. Več imen. Zjutraj ji je bilo ime Lučka. Ali pa kako drugače. Skozi žaluzije je pronical žarek in se dotaknil ribjega očesa. Še v istem hipu se je od njega tudi odbil in se vrnil skozi okno, hkrati pa je v ribjem očesu zažarela lučka. Zvečer je bilo ribici ime Vesoljka. Ali pa kako drugače. Bila je vesoljska ladja, ki pluje skozi temo in jo sekajo repi kometov ali pa se obnjo prižigajo vžigalice meteorjev.

Lastnica akvarija je navadno sedela v starem naslanjaču in opazovala razžarjeno ribje telesce. Bila je vesoljska ladja, zrakoplov, podmornica, vodoravna barvna solzica, plavajoča mavrica. Nekakšen majhen nič, ki je lahko bil vse.

Strah jo je bilo. Strah jo je bilo vsega in vsakogar. Najbolj se je bala, da bi nekoč ponoči, ko bo spala v ozki postelji. Ko bo tišina, kakršna za nekaj trenutkov sredi noči zavlada v tej stavbi. Ko bo tema brez neonskih luči in reklam in alarmov. Da se bo v tistem trenutku ribica premaknila, pljusknila z repom, akvarij pa se bo raztreščil na milijon planetov, ki se bodo vrnili tja, od koder so prišli – v vesolje. Tega se je bala najbolj. Da bo nekoč akvarij počil in bo voda zalila sobo. Našla bo razpoko med panelnimi ploščami in odtekla dol, v tuja stanovanja, v tuje sobe, k tujim ljudem, ki se jih boji. Zvonili bodo, kričali, grozili. Zaprli jo bodo. Izgnali jo bodo iz tega mesta.

Leži v postelji, ozka je celo njej, ki je majhna. Diha in prisluškuje tišini. Že ji spanec lega na oči, že neskončno počasi zapira veke, ko v polsnu, v breztežnostnem stanju zasliši, kako nekje v daljavi počí steklo, nemočna je, ničesar ne more narediti, ne more premakniti roke, z notranjim pogledom pa vidi, kako se milijon steklenih planetov razleta na vse strani, globoko v vesolje, in ve, da tega gibanja ni mogoče zaustaviti, ker je neprekinjeno in se ne bo nikoli končalo.

Dekle na ograji

Bila je na fotografiji – nasmejana deklina dolgih nog in kratkih las, v kavbojkah in karirasti srajci. Kavbojke si je kupila v Amsterdamu na boljšem trgu, srajco pa je imela po očetu. Sedela je na ograji neke stavbe, ki je bila na fotografiji vidna le delno. Tudi njeno življenje je bilo na fotografiji vidno le delno – bistvenega preostanka pa navadno na fotografijah ne vidimo. Dekle na fotografiji je za zmeraj ostalo na ograji.

A resnica je bila nekje drugje, tako pač to je v resnici. Dekle se je poročilo, imelo je otroke, moža, polne roke dela. Spremenilo si je ime in spremenil se ji je nasmeh. Bil je resnejši in bolj zamišljen kot nekoč. Dekle s fotografije pa se ni spreminjalo. Ves čas je sedelo na istem mestu na ograji, tako brezskrbno, lahkomišno, kot to znajo le mlada dekleta dolgih nog in kratkih las. Fotografija je imela en rob malce pomečkan, sicer zob časa na njej ni pustil sledi. Romala je iz enega albuma v drugega, iz škatle v škatlo, dokler se ni nekega dne znašla na mizi moža. Moža, ki je dekletu vzel ime, v zameno pa ji na pleča naprtil vso svojo raztresenost in vse svoje težave. Kajti bil je precej kompliciran primerek. Dekletovo fotografijo je postavil poleg svoje pisalne mize, večino svojega življenja je namreč preživel za pisalno mizo. Fotografija je stala na okenski polici zraven žepne budilke znamke Citizen. Kazalca na uri sta se premikala ves čas, dekle na fotografiji pa je ves čas ostajalo nespremenjeno. Le nekoliko bolj se je nagibalo nazaj ... Kar pa si lahko opazil le, če si ga dolgo, dolgo opazoval ...

Previdno, je možki potihoma rekel dekletu na fotografiji. Da ne boš padla dol! Rekel je tako, da ga je lahko slišala samo ona. Saj če bi ga slišala žena, bi vztrajala, naj gre na pregled k specialistu. Dekle v karirasti srajci se je le brezskrbno nasmihalo, reklo pa ni nič. Vsaj na glas ne. Toda možki je slišal njene misli: Zame naj te ne skrbi ... meni se ne more nič zgoditi. Jaz ne bom končala kot tvoja žena. Moža je postalo sram. Tistega dne ni več spregovoril besede. Naslednjega dne je opazil, da se je na fotografiji spet nekaj zgodilo. Dekle se ni več držalo ograje z rokami, nagibalo pa se je tako nevarno, da se ni obetalo nič dobrega. Mož je ženo prosil za pomirjevala in se naročil za pregled pri zdravniku. Spal je nemirno, vso noč se je premetaval. Kaj te muči? ga je vprašala žena, ki tudi ni spala. Nič, nič, je zamomljal. Ni ji menda mogel povedati, da nenehno misli na tisto dekle, ki je bilo nekoč ona, vse dokler ji ni ukradel priimka. Z njim vred pa še veliko drugega. Vse.

Takoj zjutraj je neprespan in neobrit odhitel k fotografiji. Hvala bogu, nič se ni zgodilo. A dekle na ograji se niti z nogami ni več dotikalo ograje.

Meša se ti, je zaklical mož. Prav nič se mi ne meša, samo v službo moram, se je oglasila njegova žena na vratih. Žena je odšla, mož pa je ostal sam. Ves dan se je bal približati fotografiji, proti večeru pa ni več zdržal. Pogledal je fotografijo in že vnaprej vedel, kaj bo zagledal. Na fotografiji je bila prazna ograja neke stavbe in nič drugega. Dekleta na njej ni bilo več. Zdaj mož čaka na ženo, ki bi se morala že zdavnaj vrniti domov.

Oče je poklical sina

Oče lahko pokliče sina kadar koli in kjer koli. Zadostuje, da pokima in brez besed namigne: Pridi, sin moj. In sin se ukloni. Odpravi se k očetu. Vedno in povsod ima oče pravico poklicati svojega sina. Bodisi v štacuni bodisi v velikanskem supermarketu, med tisoč tujimi telesi. Oče naposled sina vedno najde, da bi mu povedal: Pridi, sin moj.

Med okornimi vozički in ljudmi, ki se niso pripravljene umakniti, se je sprehajal moški. Glava družine. Bil je že oče, zato je počasi pozabil, da je tudi sin. Torej – da je bil. Oče mu je umrl pred mnogimi leti. Tolikimi, da mu niti na kraj pameti ni več padlo, da bi jokal za njim. V njegovem življenju je ostala prazna luknja, katere velikosti ni znal prav izmeriti. Včasih se mu je zdela kot velikanska jama, v katero je mogoče spraviti celotno vesolje. Drugič pa je bila majcena jamica za eno frnikolo iz otroštva. Spomini na očeta so bili megleni, komaj zaznavni.

Moški ni imel veliko časa, da bi se spominjal. Izpolnjevati je moral dolžnosti, da se bodo nekoč imeli česa spominjati njegovi sinovi. Mož je avtomatično polnil kovinski voziček s škatlami, steklenicami, zavojčki ... Z vsem, kar so potrebovali za preživetje. Nezavedno je zaznaval obraze okrog sebe. Nikoli se ni naveličal tega čudeža – da svet naseljuje tako pisan vzorec obrazov. Pomirjal ga je občutek, da v tej gibljivi množici nikogar ne pozna, da mu ni treba nikogar pozdraviti, da ga nihče ne nagovori, da ni treba nikomur ničesar reči. To je bila njegova obljudena samota, v kateri se je počutil zadovoljnega in spravljenega. Z nikomer ne imej opravka – je bil slogan te civilizacije.

V tistem ga je nekaj zmotilo. Začutil je, da nekdo strmi vanj. Začutil je nenavadno silo, zaradi katere se je obrnil. Uzrl ga je. Na drugi strani prostranega trgovskega središča je zagledal svojega očeta.

Bil je tako presenetljiv, pa vendar tako naraven občutek. Kot bi ne bilo nič bolj samoumevnega, kakor po toliko letih zagledati svojega mrtvega očeta živega. Ni šlo za privid ali halucinacijo. Človek je bil iz mesa in krvi, tele-sen, živ. Bil je njegov mrtvi oče. Vanj je zrl z razdalje, njegov opravičujoči nasmeh pa je sporočal: Oprosti mi, sin moj, da sem te vznemiril.

Sin se je odpravil k očetu. Šele takrat, v trenutku, ko so se njegove noge samodejno premaknile naprej, je dojel, da se z očetovo smrtjo ni nikoli sprijaznil. Nikoli ni podvomil, da se bo z očetom nekoč spet srečal. Da bo prestopil tanko mejo med življenjem in smrtjo, kakor otrok prestopa nizko ograjo.

Oče je stal na mestu. V tistem hipu je spregovoril: Pridi, sin moj. Tega ni izrekel ne z usti ne z glasom, temveč neslišno, v govorici mrtvih, a vendar tako sugestivno.

Ja, oče, je rekel moški, ki je vnovič postal sin. Že grem. Kam pa?

Vzel te bom s seboj, je rekel oče. Tako kot po navadi to povedo očetje, ko se odločijo, da bodo svojega otroka vzeli s seboj na vrtiljak ali na izlet v drugo mesto.

Sin je vedel, da bo z očetom odšel nekam, od koder ni vrnitve. Ali pač? Morda ga bo nekoč kdo poslal, da bo šel po svojega sina. In šele takrat se je zavedel, da tukaj pušča na pol poln kovinski voziček, svoje sinove, ženo, delo, ki ga še ni dokončal ... Toda prišel je oče in ga poklical. Očeta pa je treba ubogati. Oče ve, kaj dela. Ne bi prišel po tolikšnem času in od tako daleč brez razloga. Prišel je po svojega sina.

In tako sta si stopala naproti. Oče je razprl roke v objem ... Samo nekaj metrov sta bila narazen. Sin je začutil, kako se okrog njega čas upočasnjuje, zgošča, kako postajajo silhuete okrog njega zabrisane ... Ni več videl z očmi. Videl je le še miren, spokojen obraz svojega očeta, ki ni bil ne star ne mlad, bil je brezčasen obraz, okopan v večnosti.

Moški je počasi padal na kamnita tla supermarketa. Bil je nasmejan. V daljavi so se kmalu zatem oglasile sirene in se začele bližati.

Rasa

Bombastično, fantastično! Naše malo mestece je doletelo nekaj, kar se po pomembnosti ne more primerjati z nobenim dosedanjim dogodkom ali ujmo pri nas vse od turških časov. Izbrali so nas Američani in pri nas začeli snemati film. Čisto pravi ameriški film! Uspeli smo na zahtevnem in strogem razpisu. Med vsemi poceni, zanikrnimi, razpadlimi in uničenimi mesti srednje in vzhodne Evrope so izbrali naše mesto kot najcenejše, najbolj zanikrno, najbolj razpadlo in najbolj uničeno. Cenenost je pomembna za proračun, zanikrnost pa za umetnost. Šlo naj bi za film o drugi svetovni vojni in koncentracijskih taboriščih. Američani v zadnjem času snemajo predvsem filme o stvareh, o katerih nimajo pojma. Sicer pa naj bi to bil prvovrsten ameriški film s pravimi ameriški zvezdniki. Eden od teh naj bi se celo nekaj dni mudil v našem mestu. A ne, ker bi si želel spoznati naše mesto, scenarij je pač scenarij. Ne moreš mimo njega. Agent je naredil, kar je mogel, toda zvezdnik mora vseeno malo potrpeti. Dobro se torej zavaruje proti bivanju v srednji in vzhodni Evropi in pripotuje. Ne ostane nič dlje, kot je potrebno, na celotno epizodo pa čim prej srečno pozabi.

Ne pa tudi prebivalci našega mesteca. Generacije bodo živele od spominov starih staršev, ki se bodo spominjali, kako se je tukaj snemal pravi ameriški film. Vidiš, bodo pripovedovali vnukom, za temle zidom, v katerem je fašistični štab, je naša pošta. Mogoče bo naše mestece še kakemu filmarju prišlo prav za kuliso. Medtem pa se bo še bolj pocenilo in postalo še grše. Primerno bo za kakršen koli film katastrofe, grozljivko ali akcijsko dramo.

Toda zdaj nihče ne razmišlja o prihodnosti. Zdaj vsi živijo v sedanjosti, čeprav povsod okoli nas vlada preteklost. Ulice so polne statistov v starinskih kostumih. Kako preprosto je imitirati siromašne cunje. Jožo je od doma prinesel plašč, ki ga nosi vsak dan, pa ni nihče nič opazil. Avdicija za taboriščne zapornike je bila zahtevna. Izbrani so bili samo suhi. Človek sploh ne more verjeti, kako težko je najti toliko suhih.

Pri zapornikih ni bilo posebnega navala. Je bila pa zato na avdiciji za gestapovce poštena gneča! V poštev so prišli predvsem višji, postavni in svetlolasi mladeniči. Vsi so prišli vzorno postrizeni. Drugačnih niti ne bi sprejeli! Nekatere fante, ki niso bili postrizeni, so prav pošteno naklestili, za povrh jim naložili nekaj brc s škornji. Posvarili so jih, naj se v teh koncih ne prikažejo več. Obritoglavi fantiči so si navlekli esesovske uniforme. Bile so jim kot ulite. Svoji zunanosti so posvečali skrb, ki je bila že kar ganljiva. Z vso nežnostjo so si loščili škornje – z lastnimi robčki! Drug drugemu so zapenjali zgornje gumbe na srajcah pod kravatami.

Asistent asistentovega asistenta jih je pohvalil. Obritoglavi mladeniči so disciplinirano izpolnjevali ukaze. Ko je padla klapa, so korakali, tekli, se topli, streljali. Imitirano strelno orožje je drdralo. Najeta trupla so ležala po taboriščnem dvorišču. Nekdo od esesovcev je z gnusom pljunil. Slina je zadela mlado žensko v obraz. Tega ni bilo v scenariju, a je pomemben človek rekel, da je prizor dober in ga bo vključil.

Po koncu snemalnega dne so vsi oddali izposojene kostume. Suhi so jih dajali iz rok hitro in se neučakano prerivali za prevzem denarja. Mladeniči pa so si prav neradi sezuvali škornje in odpenjali uniforme. Eden od njih se je odpravil domov kar tak, kot je bil. Opazili so ga šele po dobrih dvesto metrih. Vpili so za njim. Uniformo bi pogrešali. Šel je čez prehod in s kovinsko modrimi očmi gledal predse. Upal je, da je v njegovem pogledu resnično iskreno sovraštvo. Seveda se je vrnil in oddal izposojeno uniformo. A sovraštva mu ni mogel vzeti nihče. Odnese ga je na ulice našega mesteca.

Vrnitev ptic selivk

Napočila je pomlad in povsod je naenkrat izbruhnila tista temna alkimija, tista kemična reakcija, ki raztaplja kovine, spušča vode, izstreljuje stebila in liste, barva trave in otroška lica, polni prostornino plodov ter posode ženskih bokov.

Vstopil sem v park in preizkušal, ali so klopce primerno navlažene, da bi se lahko usedel. Obožujem klopce, ki so ravno prav vlažne. A zadeti pravo vlažnost je približno tako kot namešati pravo aromo vina z vsemi sestavinami. Zelo občutljiva zadeva. Takšna klopca, kakopak, ne sme biti mokra, saj bi se vam navlažila zadnjica. Gre za vlažnost, ki je tako rekoč suha, ki je zgolj sled predvčerajšnjega dežja, prve vode, ki se je spustila dol namesto snega.

S konico čevlja sem previdno stopil na zelenico. Preizkušal sem, ali je trava primerno vlažna, da bi se lahko sprehodil po njej. Obožujem vlažne zelenice ...intakonaprej.

A pri tem mojem živalskem ovohavanju me je nekaj zmotilo. Nekaj neobičajnega. Na potko je pravkar pristajala ptica. Ne znam povedati, katere vrste. Nisem imel časa razmišljati, saj se je to bitje obnašalo nadvse nenavadno. Ptica je letela sama in nekako upočasnjeno. Kot padalec, ki hoče pri pristanku zadeti sredino križa. Kot zmajar, ki si izbira primerno površino za varen pristanek. V njenem kroženju in počasnem spuščanju je bilo nekaj – človeškega. Vem, da se sliši čudno, toda nisem se mogel znebiti občutka, da ptica pristaja kot človek, ki je naposled našel trdna tla pod nogami.

Pristala je na kamnitih tleh, povsem neslišno, toda že v tisti sekundi, v istem hipu, se je zaslišal neznanski trušč. Prijeti sem se moral za ušesa, da mi eksplozija ne bi razparala ušesnih bobenčkov. V trenutku, ko so se ptičje nogice dotaknile tal, je namreč pred mano stal človek. Kot da bi se v tistem nedolžnem srečanju ptičjega telesa s tlemi odvila strašna alkimija, ki spreminja ptice v ljudi.

Moški (bil je moški) si je otresal hlače, čeprav je pristal mehko in gladko. Morda zato, da bi zakril zadrego oziroma pridobil čas, da pride k sebi. Takrat me je zagledal. Za trenutek, pravzaprav manj kot trenutek, sva se debelo spogledala. To niso bile ptičje oči, v katerih sem videl samega sebe. Bile so oči človeka, ki že lep čas ni imel stika s tlemi.

Fant je zakašljal. Videti je bilo, kot da preizkuša lasten glas. Ko je odkril njegov zven, pa kot da bi ga za hip presenetilo, da gre za navaden moški glas.

Uf, tole je pa bila pot, je rekel z olajšanjem potnika, ki je pravkar preletel ocean v velikanskem trebušastem letalu.

Prihajate od daleč? sem se navezal, a se mi je že v naslednjem trenutku lastno vprašanje zdelo odveč in bedasto.

V krilih imam tisoče kilometrov ... Zakrilil je z rokami, ko pa je ugotovil, da ima namesto kril roke, je poklapan utihnil. S kretnjo sem mu nakazal, naj se usede na klopco. Ni bila mokra niti vlažna. Fant se je prvič nasmehnil. Prav take klopce imam najraje. Da niso mokre, pa tudi ne razsušene od pripeke, mi je razlagal ves spokojen. Potem pa dodal: Sovražim zimo. To je izrekel na način, da mi je kar sapo vzelo.

Tudi meni deževje in mraz nista pretirano ljuba, a tisto, kar je zazvenelo v njegovem glasu, je bilo naravnost živalsko sovraštvo do zime. V tistem se je v meni rodilo strašno spoznanje. Bilo je osupljivo, hkrati pa nekako samoumevno:

Jeseni je odletel v tople kraje. Preprosto je začel mahati z rokami, a še preden se je dobro zavedel, je imel krila.

Moški je vstal in se razgledal naokoli: Moral bom iti. Tukaj se je marsikaj spremenilo. Se moram privaditi.

Odhajal je nekoliko zgrbljen, ves nekako ptičji. Pogledal sem za njim in vedel, da me nič več ne more ustaviti. Ko bo minilo omamno poletje in se bo začela deževna jesen, vem, kaj mi je storiti ...

Žepar

Žeparjenje je v današnjih časih nekoliko čudaška, zastarela obrt. Obenem pa je ta obrt v zmikavski stroki najbolj poštena in najčistejša. Človek stoji iz oči v oči s sočlovekom. Pa ne vzemite, lepo vas prosim, tega dobesedno: vsakdo ve, da žeparji najraje delajo izza hrbta. Saj ne, da svojemu nasprotniku ne bi bili sposobni pogledati v oči, vzroki so predvsem tehnične narave.

Žepar nosi prapor neustrašnega zmikavskega stanu visoko nad vsemi tistimi, ki dandanes blatijo njegov ugled z nečistimi praksami. Minska polja, stikalne ure, bombe na daljinsko upravljanje, izsiljevanje, brr ...

Napredka ni mogoče ustaviti niti v tej panogi, in s tem se star pošten žepar le stežka sprijazni. Zato je profesionalnih žeparjev danes vse manj. Torej tistih samotnih volkov, ki delajo na lastno pest, natančneje – na lastno dlan. Tistih strokovno organiziranih zmikavskih skupin, ki delajo skupinsko v mestnem potniškem prometu, pač ne morete šteti za žeparje. Tisto so brigade socialističnega dela¹, ki imajo morda celo podpisano kolektivno pogodbo in izdelane smeri. Fuj!

Žepar Šimon bi najraje kar pljunil, če ne bi bilo to v položaju, v katerem se je pravkar znašel, neprimerno.

Pravkar se je znašel – v žepu svojega klienta. Šimon je svoje žrtve rad poimenoval klienti, včasih tudi partnerji.

To so moji poslovni partnerji. Delamo na podlagi vzajemnega dogovora. *Gentleman agreement*. Spoštujemo se. Klient ve, da ga hočem okraستي, in naredi vse, da bi mi to onemogočil. Spretnější zmaga. Ne boste verjeli, kolikokrat so že okradli mene! Kolikokrat sem že imel na dosegu roke, natančneje – dlani, zaslužen plen. Včasih sem v zadnjem trenutku pobegnil z dlanjo, včasih pa sem moral pobegniti celo z nogami.

Notranji monolog je Šimon izvajal z enako vnemo, kakor je delal na terenu – v žepu nič hudega sluteče stranke. Je že skoraj uspelo ...

Gospodje, kdo bi si mislil, da bo žep, ki ni bil na prvi otip nič posebnega, tako globok.

Šimon je poznal vse vrste žepov in je vedel, do kake globine se je mogoče v njih dokopati, toda takega vodnjaka še ni srečal. Bil je prava votlina, srednjeveški hodnik, ugasel ognjenik ...

¹ Brigade socialističnega dela so bile delovne skupine po ruskem zgledu, ki so se oblikovale znotraj delovnih kolektivov v času komunistične Češkoslovaške. Pripomogle naj bi k učinkovitejšemu gospodarstvu, razvoju znanosti in tehnike ter izboljšanju intenzivnosti in kakovosti dela na splošno. (Op. prev.)

Šimon je čutil, da bo ves trud poplačan! Ti prostori morajo skrivati nesluteno bogastvo! Tole ne bo navaden drobiž! Tole bo zasluženi zaklad, o kakršnem sanja vsak žepar!

Roka se je končno pritipala do dna. Globina je bila taka, da bi Šimon še sam skoraj padel vanjo. Bližal se je cilju. Čutil je, da se s konico kazalca, tega najpomembnejšega zmikavtskega prsta, nečesa dotika.

Ni bil hlad kovanca. Niti ni bila kovina ključa, vseeno pa je bilo nekaj kovinskega. A takšne kovine pač ne nosimo po žepih! Moralo je biti zlato, najčistejše zlato, za katerega je Šimon kdaj slišal.

Toda tisto, česar se je bežno dotaknil, je bilo živo. Dihalo je, utripalo. Oddajalo organsko toploto. Vendar ne človeške toplote, če mislite na *tiste* stvari.

Bila je toplota, kakršno oddajajo prдавna bitja, morda krilate kače, morda škрати, morda zmaji, ki se pravkar prebujajo iz večnega sna, škripaje razprejo turkizno oko, odprejo gobec, zapičijo krempelj v zemljo in izbruhnejo ognjeni plamen, živi plamen, ki se kot kača ovija okoli roke žeparja Šimona, ki z živalskim krikom iz potnikovega žepa izvleče roko, roko, gorečo v živem ognju, zoglenela je, notranji vid se mu omrači, nastane gosta tema, preplavi votlino z zmajem, ki se zdaj, ko je motnja mimo, spet potaplja v sen, v večni sen bitja, ki ve, da ima za spanje na voljo vso večnost ...

Prevedla Diana Pungeršič